

Wilde bijen in mijn

Tekst Annette van Berkel

Bloemslapen

Soms maken bijen op een andere manier gebruik van bloemen dan voor voedselvoorziening. Een aantal soorten wilde bijen gebruikt bloemen ook om erin of erop te slapen. Honingbijen doen het een enkele keer als ze ergens stranden door onverwachts verslechterende weersomstandigheden. Sommige wilde bijen doen het echter standaard. Er is zelfs een wilde bij die met zijn wetenschappelijke soortnaam bloemslapend heet: *Chelostoma florissomne* (florissomne = bloemslapend), oftewel de ranonkelbij.

Bloemslapende mannetjes

De bloemslapende bijen zijn meestal mannetjes. Zij hebben vaak geen nestgang waarin ze terecht kunnen of ze willen niet weg bij de bloemen waar ze de vrouwtjes op verwachten. Je kunt ze slapend aantreffen aan het eind van de dag of 's morgens vroeg en met slecht weer met bewolking, kou en regen. Zo slapen grote klokjesbij-mannetjes (*Chelostoma rapunculi*) in mijn tuin behalve in de klokjes ook vaak in bloeiende glanshaver (een grassoort). Zij bijten zich met hun kaken vast en hangen daaraan. Met regen is zo'n grasslaper ingepakt in een druppel. In de zon verdampt het water en gaat hij weer op een bij lijken. Het eerst zie je de pootjes trillen en trekken. Vervolgens begint de pompende beweging in het achterlijf. Dan weet je dat er weer wat gaat gebeuren. Het bijtje klimt op de grashalm om de kop te poetsen en snel daarna vertrekt hij.

Slaapgezelschappen

Soms zie je van bepaalde soorten dat de mannetjes bij elkaar in een bloem of op een bloeistengel kruipen. Zo vind ik vaak verschillende klokjesdikpoot (*Melitta haemorrhoidalis*) mannetjes in één klokje. Deze bijtjes zie ik al jaren in dezelfde perzikbladklokjes (*Campanula persicifolia*) in een hoek van een tuin bij mij in de buurt. Elk jaar zijn de klokjes weer gevuld! Op de foto is goed het verdikte deel van het laatste tarssegment te zien waar ze hun naam dikpoot aan te danken hebben.

Na een natte nacht en een daaropvolgende druilerige dag vond ik tronkenbijtjes (*Heriades truncorum*) op mijn teunisbloem. De bloemen waren niet dichtgegaan omdat ze 's nachts niet bevrucht waren want de nachtvlinders vlogen niet. Toen het eindelijk droog was en ik mijn tuin inliep bleek

Slapende slobkousbij-mannetjes op grote wederik. Foto Kars Veling

Grote klokjesbij-man hangt slapend aan grashalm. Foto Annette van Berkel

Klokjesdikpootmannetjes slapend in klokje. Foto Annette van Berkel

tuin

er in en op één van de bloemen vlak naast mijn bijenhotel een hele groep tronkenbijtjes te zitten. Opmerkelijk was dat het allemaal vrouwtjes betrof. Die horen toch in hun gangetjes te schuilen met slecht weer? Het enige wat ik kon verzinnen is dat er een tekort aan gangen is en de dames dus moesten uitwijken naar iets anders. Geweldig om te zien hoe de hele groep tot leven kwam toen de zon verscheen.

Op een wandeling in de regen (met een hond moet je wel) vond ik een hele groep gewone slobkousbij-mannetjes (*Macropis europaea*) slapend op de drachtplant grote wederik (zie *Bijenhouden* 2019-5). Een beetje zon en de eerste werd wakker. Zij zitten te slapen op de plek waar de vrouwtjes te verwachten zijn.

Ranonkelbij

In mijn tuin vind ik in mei 's avonds of bij slecht weer regelmatig ranonkelbij-mannetjes rustend in mijn scherpe boterbloembloemen. De Nederlandse naam ranonkelbij doelt op iets anders: de vrouwtjes halen hun stuifmeel uitsluitend uit boterbloemen (geslacht *Ranunculus*). Ze maken in mijn tuin graag gebruik van mijn nesthulp en zitten dan bij voorkeur in de rietstengels. De vrouwtjes vliegen op een gegeven moment tegelijk met de grote klokjesbijen, waar ze uiterlijk op lijken, maar zijn te herkennen doordat zij geel stuifmeel van boterbloemen binnen brengen in plaats van het witte klokjesstuifmeel waarmee de klokjesbijen aankomen. De ranonkelbij bewoont ook nogal eens rieten daken. Daar kunnen ze massaal vliegen, mits er in de vliegtijd maar genoeg boterbloemen in de omgeving staan. De soort vliegt in één generatie van half april tot eind juni. ●

Ranonkelbij-man slaapt in boterbloem.
Foto Kars Veling

Tronkenbijvrouwtje op teunisbloem.
Foto Annette van Berkel

Tronkenbijvrouwtjes in en op teunisbloem.
Foto Annette van Berkel